

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського
МОЗ України»

КЛІНІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

Щоквартальний
науково-практичний журнал

Заснований у грудні 2010 року

- Експериментальні дослідження
- Терапевтична стоматологія
- Хірургічна стоматологія
- Ортопедична стоматологія
- Дитяча стоматологія

№ 3–4 (12–13), 2015

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор – Нагірний Я. П., доктор медичних наук, професор

Заступник головного редактора – Авдєєв О. В., доктор медичних наук, доцент

Відповідальний секретар – Бойцанюк С. І., кандидат медичних наук, доцент

Науковий консультант – Корда М. М., доктор медичних наук, професор

Боднар Я. Я., доктор медичних наук, професор

Бондаренко Ю. І., доктор медичних наук, професор

Борисенко А. В., доктор медичних наук, професор

Волков К. С., доктор біологічних наук, професор

Кліщ І. М., доктор біологічних наук, професор

Мазур І. П., доктор медичних наук, професор

Маланчук В. О., член-кореспондент НАМН України, доктор медичних наук, професор

Посохова К. А., доктор медичних наук, професор

Рожко М. М., доктор медичних наук, професор

Соколова І. І., доктор медичних наук, професор

Ступницький Р. М., доктор медичних наук, професор

Хара М. Р., доктор медичних наук, професор

Хоменко Л. О., доктор медичних наук, професор

Черкашин С. І., доктор медичних наук, професор

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Аветіков Д. С., доктор медичних наук, професор (Полтава)

Гасюк П. А., доктор медичних наук, доцент (Тернопіль)

Гевкалюк Н. О., кандидат медичних наук, доцент (Тернопіль)

Готь І. М., доктор медичних наук, професор (Львів)

Залізняка М. С., кандидат медичних наук, доцент (Тернопіль)

Зубачик В. М., доктор медичних наук, професор (Львів)

Лучинський М. А., кандидат медичних наук, доцент (Тернопіль)

Мельничук Г. М., доктор медичних наук, професор (Івано-Франківськ)

Мунтян Л. М., кандидат медичних наук, доцент (Вінниця)

Огоновський Р. З., доктор медичних наук, професор (Львів)

Остапко О. І., доктор медичних наук, професор (Київ)

Потапчук А. М., доктор медичних наук, професор (Ужгород)

Пюрик В. П., доктор медичних наук, професор (Івано-Франківськ)

Рузін Г. П., доктор медичних наук, професор (Харків)

Смоляр Н. І., доктор медичних наук, професор (Львів)

Клінічна стоматологія

Науково-практичний журнал

Засновник і видавець:

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»

Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ №17393–6163Р від 30.12.2010 Журнал зареєстровано у Librarian, Bibliographic Data, Selection ISSN, International Centre

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора наук, згідно з наказом МОН України від 06.11.14 №1279

Адреса редакції:

Журнал «Клінічна стоматологія»
ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»
Майдан Волі, 1 м. Тернопіль, 46001 УКРАЇНА

Тел. (0352) 43-49-56

Факс (0352) 52-80-09

E-mail: boucanuk@rambler.ru

<http://www.tdmu.edu.te.ua>

Рекомендовано до видання вченою радою ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» (протокол № 1 від 28 серпня 2015 р.)

Редагування і коректура	О. П. Шпак
Технічний редактор	С. Т. Демчишин
Комп'ютерна верстка	Г. О. Жмурко
Дизайн обкладинки	П. С. Кушик

Підписано до друку 31.08.2015. Формат 60x84/8.
Гарнітура BalticaC. Друк офсетний.
Ум. др. арк. 18,60. Обл.-вид. арк. 15,80.
Тираж 600. Зам. № 187.

Матеріали друкуються мовою оригіналу (українською, російською, англійською). Відповідальність за зміст, достовірність і орфографію рекламних матеріалів несе рекламодавець. Редакція не несе відповідальності за достовірність фактів, власних імен та іншої інформації, використаної в публікаціях. При передруці або відтворенні повністю чи частково матеріалів журналу «Клінічна стоматологія» посилання на журнал обов'язкове.

©Науково-практичний журнал «Клінічна стоматологія», 2015

ЗМІСТ

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

- Мисула Н. І.* Зміни інтерлейкінового профілю та рівня імуноглобулінів у щурів із запальними захворюваннями слизової оболонки порожнини рота при різних видах лікування 7
- Магльона В. В.* Морфологічне обґрунтування ефективності сорбційної корекції структурних змін у великих слинних залозах щурів при моделюванні хронічного отруєння алкоголем 12

ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

- Дирик В. Т.* Розповсюдження захворювань пародонта у працівників агропромислового комплексу, які працюють в умовах відкритого та закритого ґрунту за впливу пестицидів 21
- Залізник М. С.* Мінеральні води у комплексному лікуванні захворювань пародонта 25
- Мельничук Г. М., Личковська О. Л.* Застосування фізичних (апаратних) методів видалення зубних відкладень та полірування поверхні кореня у пародонтології 30
- Слобода М. Т.* Результати дослідження фізико-хімічних властивостей ротової рідини та стану гігієни порожнини рота і тканин пародонта в осіб молодого віку з деформуючими дорсопатіями 39
- Холодняк О. В., Добровольська М. К.* Ефективність лікування локалізованих захворювань тканин пародонта в осіб молодого віку за показниками дослідження швидкості саливації та стану кислотно-лужного балансу в порожнині рота 46

ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

- Нагірний Я. П., Козак Д. В.* Вікові особливості реакції імунної системи у постраждалих із травматичними переломами нижньої щелепи 53
- Галагдина А. А.* Досвід вивчення хірургічної стоматології студентами-випускниками стоматологічного факультету Буковинського державного медичного університету 58

ОРТОПЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

- Гурандо В. Р.* Пошкодження керамічного покриття мостоподібного металокерамічного протеза: клінічний випадок інтраоральної непрямої реконструкції 62
- Костенко Є. Я., Рівіс О. Ю., Брехлічук П. П., Гончарук-Хомин М. Ю., Белей О. Л.* Математичне обґрунтування позиції брекетів у ділянці міні-імплантату з метою ортодонтичного корпусного переміщення зубів 66

ДИТЯЧА СТОМАТОЛОГІЯ

- Бабенко А. Д.* Організація проведення підсумкового модульного контролю з предмета «Ортодонція» на IV курсі навчання на кафедрі дитячої стоматології Івано-Франківського національного медичного університету 73
- Безвущко Е. В., Машкаринець О. О., Чухрай Н. Л., Сов'як О. О.* Значимість суб'єктивних індикаторів стоматологічного здоров'я для оцінки якості життя дітей із різними рівнями інтенсивності карієсу зубів 77

CONTENTS

EXPERIMENTAL RESEARCHES

- Mysula N. I.* Changes of interleukin profile and level of immunoglobulins in rats with oral mucosa inflammatory diseases during different types of treatment 7
- Maglyona V. V.* Morphofunctional argumentation of effectiveness of sorption correction of structural changes in major salivary glands in rats when modelling the chronic poisoning by alcohol 12

TERAPEUTIC STOMATOLOGY

- Dyryk V. T.* Prevalence of periodontal diseases in workers of agroindustrial complex in the conditions of open and closed soil under the influence of pesticides 21
- Zaliznyak M. S.* Mineral waters in complex treatment of periodontal diseases 25
- Melnychuk H. M., Lychkovska O. L.* The use of physical (hardware) methods of removing plaque and polishing the root surface in Periodontology 30
- Sloboda M. T.* Research results of physical and chemical properties of saliva and status of oral hygiene and periodontal tissues in young people with deforming dorsopathies 39
- Kholodnyak O. V., Dobrovolska M. K.* Effectiveness of treatment of localized diseases of parodont tissues in young people by the indices of the research of salivation speed and the state of acid base balance of oral cavity 46

SURGICAL STOMATOLOGY

- Nahirnyi Ya. P., Kozak D. V.* Age specifics of immune system reactions in patients with mandible traumatic fractures 53
- Halahdyna A. A.* Experience of studying Surgical Stomatology for students-graduates of Stomatological Faculty of Bukovynian State Medical University 58

ORTOPEDIC STOMATOLOGY

- Hurando V. R.* Fractured ceramic-fused-to-metal restorations: clinical case intra-oral repair for indirect reconstruction techniques 62
- Kostenko Ye. Ya., Rivis O. Yu., Brehlichuk P. P., Honcharuk-Khomyn M. Yu., Beley O. L.* Mathematical argumentation of bracket position at the region of miniimplant to provide corpus orthodontic tooth movement 66

CHILDREN'S STOMATOLOGY

- Babenko A. D.* Management of the final module control in «Orthodontics» at IV course at Pediatric Stomatology Department 73
- Bezvushko E. V., Mashkarynets O. O., Chukhray N. L., Sovyak O. O.* The importance of subjective indicators of dental health in the quality of life assessment of the children with different levels of dental caries intensity 77

<i>Дзецюх Т. І., Мачоган В. Р.</i> Невідкладні стани у стоматологічній практиці – від освіти до клінічної практики.....	131
<i>Воробець А. Б., Гасюк П. А., Росоловська С. О.</i> Аспекти розвитку каріозного процесу в фісурах і ямках великих кутніх зубів у гендерному аспекті.....	132
<i>Мачоган В. Р., Дзецюх Т. І.</i> Ефективність синбіотика «Бактулін» у комплексі лікування хворих на генералізований пародонтит	133
<i>Демкович А. Є., Бандрівська О. О.</i> Роль <i>Porphyromonas gingivalis</i> у розвитку інфекційного запального процесу в тканинах пародонта	134
<i>Нідзельський М. Я., Давиденко В. Ю., Давиденко Г. М.</i> Вплив слиновиділення на стан смакової чутливості в період адаптації пацієнтів до знімних пластинкових протезів	135
<i>Кордіак А. Ю., Козут О. К., Кузів С. П.</i> Документальне медико-технологічне забезпечення та результати ортопедичного лікування пацієнтів із частковою втратою зубів.....	136
<i>Дидик Н. М.</i> Порівняльний аналіз стану періапикальних тканин вітальних і депульпованих зубів, покритих штучними коронками, у віддалені терміни після протезування.....	137
<i>Павличко Р. Р., Дидик Н. М.</i> Причини виникнення ускладнень після армування зубів штифтовими конструкціями за результатами віддалених клінічних спостережень.....	138

ДИТЯЧА СТОМАТОЛОГІЯ

<i>Сов'як О. О.</i> Взаємозалежність фізичного розвитку та інтенсивності карієсу постійних зубів у 12-річних дітей.....	140
<i>Малко Н. В.</i> Лікування хронічного катарального гінгівіту в дітей 12 та 15 років.....	141
<i>Мандзюк Т. Б.</i> Особливості профілактики карієсу зубів у дітей середнього шкільного віку.....	142
<i>Головко Н. В.</i> Відновлення носового дихання та можливість саморегуляції зубощелепної аномалії II-1 класу після санації носоглотки	143
<i>Куроедова В. Д., Виженко Є. Є.</i> Морфологічні особливості росту щелеп у пацієнтів із дистальним прикусом за даними ортопантомограм	144
<i>Дмитренко М. І.</i> Характеристика цефалограм пацієнтів із дистальним прикусом, ускладненим скупченням зубів	144
<i>Куроедова К. Л., Макарова О. М.</i> Нові ортодонтичні конструкції як засіб підвищення мотивації до лікування.....	145
<i>Куроедова В. Д., Стасюк О. А.</i> Вплив сезону народження на виникнення дистального прикусу.....	146
<i>Гевкалюк Н. О., Якимець М. М.</i> Клінічні прояви ГРВІ в порожнині рота у дітей	147
<i>Дутко Г. З.</i> Взаємозв'язок захворювань пародонта з психосоматичною патологією у дітей	148
<i>Лучинський М. А., Лучинський В. М.</i> Обґрунтування доклінічної діагностики зубощелепних аномалій у дітей	149
<i>Лучинська Ю. І., Лучинський В. М.</i> Поліморфізм гена <i>n</i> -ацетилтрансферази у дітей зі стоматологічними захворюваннями на фоні дисметаболическої нефропатії	150
<i>Дячук Е. Й., Казакова Р. В., Лучинський М. А.</i> Мікробіоценоз зубного нальоту в дітей із множинним карієсом зубів на фоні захворювань шлунково-кишкового тракту	151
<i>Годованець О. І., Рожко М. М.</i> Особливості лікування хронічного катарального гінгівіту в дітей із дифузним нетоксичним зобом.....	152
<i>Кузняк Н. Б., Мороз А. В.</i> Дослідження імунного статусу ротової порожнини дітей, хворих на цукровий діабет 1 типу.....	152
<i>Фалінський М. М., Беспоповцев А. І., Зелінський А. О.</i> Вибір засобів індивідуальної гігієни порожнини рота при ортодонтичному лікуванні	153
<i>Бабенко А. Д., Мельничук Г. М., Костюк І. Р.</i> Динаміка показників гігієнічних та пародонтальних індексів через 6 місяців після терапії хронічного гіпертрофічного гінгівіту в ортодонтичних пацієнтів на тлі застосування брекет-техніки	154
<i>Попович З. Б., Остап'як І. З., Боднарчук Ю. Б.</i> Стоматологічна захворюваність населення як індикатор стану навколишнього середовища	155
<i>Мельник В. С., Сабов А. В.</i> Стан гігієни порожнини рота і рівень гігієнічних знань серед дитячого населення м. Ужгорода та Ужгородського району	156
<i>Лісецька І. С., Рожко М. М.</i> Ефективність комплексного лікування катарального гінгівіту в підлітків з із хронічними гастродуоденітами.....	157
<i>Довженко А. В., Чикор Т. О.</i> Ставлення сучасної молоді до ортодонтичного лікування	157
<i>Галич Л. В., Куроедова В. Д., Галич Л. Б.</i> Особливості естетики обличчя анфас у пацієнтів 10-13 років із зубощелепною аномалією II-1 класу за Енглем.....	158
<i>Попова О. І., Чугу Т. В.</i> Оцінка клінічної ефективності іонної зубної щітки «SPLAT» в усуненні зубного нальоту в дітей.....	159

Особливості профілактики карієсу зубів у дітей середнього шкільного віку

Здоров'я дітей є дуже чутливим індикатором дії усіх екологічних, соціальних та економічних чинників. Сучасні екологічні та соціальні умови викликають зниження резистентності дитячого організму, що сприяє зростанню рівня захворюваності, в тому числі й стоматологічної.

Показники розповсюдження та інтенсивності карієсу постійних зубів у 12- та 15-річних дітей виявляють регіональну зумовлену залежність. Достовірно вищими вони є у північних (91,4–94,3 %) та західних (82,1–83,3 %) регіонах України, нижчими в східних (72,7–80,3 %) і південних (76,0–81,6 %). Виявлені розбіжності можуть бути зумовлені як геохімічними особливостями регіонів, так і рівнем антропогенного забруднення довкілля.

Незважаючи на стрімкий розвиток стоматології та пошук нових ефективних методів та засобів лікування захворювань порожнини рота, їх поширеність залишається як і раніше високою. Тому пріоритетним у сучасній стоматологічній практиці залишається вивчення та впровадження аспектів профілактики та попередження розвитку карієсу та його ускладнень.

Одним із таких методів є санітарно-просвітницька робота серед населення. Особливої уваги потребують діти середнього шкільного віку, так як саме в цьому віці відбувається формування постійного прикусу та становлення зубощелепної системи в цілому.

В останні роки широкого розповсюдження набуло проведення занять «Урок здоров'я» студентами-стоматологами в дошкільних закладах та школах. Суть цих уроків полягає в наочному демонструванні студентами правил чищення зубів та догляду за ротовою порожниною.

Традиційним є проведення таких тематичних заходів у м. Чернівці. Студенти III курсу стоматологічного факультету під

керівництвом асистентів кафедри дитячої стоматології організують проведення театралізованих вистав. Під час проведення заняття «Урок здоров'я» студенти в ігровій формі розповідають школярам про правила чищення зубів, особливості догляду за ротовою порожниною у різні вікові періоди. Важливим етапом є ознайомлення дітей із засобами та предметами гігієни порожнини рота, актуальністю та правильністю їх використання за призначенням. Студенти демонструють відеоматеріали, що відповідають тематиці заходу, що проводиться.

Перевірка ефективності вищеприписаних уроків здоров'я проводиться через рік. Студенти IV курсу разом з викладачами проводять огляди школярів, оцінюють гігієнічний стан, інтенсивність та поширеність каріозного процесу.

На початковому етапі дослідження індекс каріозного процесу становив $3,84 \pm 0,43$, що відповідає середньому рівню інтенсивності захворювання. Розповсюдження карієсу становило 84 % – високий рівень. Гігієна порожнини рота була задовільною та незадовільною.

Під час проведення повторного обстеження дітей показники значно покращилися. Інтенсивність карієсу знизилася до показника 2,2–2,4, розповсюдження каріозного процесу відповідало показнику 72 %. Значно покращився гігієнічний стан порожнини рота школярів.

Актуальною проблемою в Україні залишається профілактика карієсу та його ускладнень, а також надання стоматологічної допомоги дитячому населенню, адже незважаючи на досягнення медицини, широке впровадження в стоматологічну терапевтичну лікувальну практику дитячого віку сучасних методів і засобів профілактики та лікування, частота карієсу та його ускладнень зростає в усьому світі.